

— Orientarea politică și conținutul educativ al programului nostru cred că apar împiedicate din tot ce-am discutat. Ele decurg din Programul ideologic al partidului nostru, din Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congres. Aș vrea să subliniez că în teatru ideile pot dobîndi forță de influențare publică, pot trăi și reverbera în sufletele oamenilor doar prin calitatea expresiei lor artistice... Strădania noastră principală va fi aceea ca nici una dintre manifestările înscrise în programul teatrului să nu se abată de la linia majoră promovată de partid în toate sferele vieții social-politice, economice și culturale, și anume: **calitatea**! Iar în artă, unde perfecțiunea este un veșnic deziderat, calitatea rămîne condiția primordală și dovada angajării noastre civice.

— Să nu uităm că Ion Brad, directorul Teatrului „Nottara”, este și un dramaturg. În această calitate, cum vedeți raportul text-scenă? Dar relația teatru-scriitor?

— Experiența mea dramaturgică este modestă, în raport cu poezia și proza. Prin grija prietenului meu, regretatul Horia Lovinescu, și a regizorului Ion Cojar, am debutat în 1977 pe scena Teatrului „Nottara”; am continuat această experiență în 1982, pe scena Teatrului Mic, condus de excelentul director care

este scriitorul Dinu Săraru. Am simțit, de la bun început, influența benefică a scenei și găsesc că, pentru orice scriitor, contactul cu scena înseamnă un ajutor enorm în cristalizarea operei sale dramatice. Am transcris de citeva ori textul piesei **Arheologia dragostei**, publicat în revista „TEATRUL” și înscris în repertoriul Teatrului Național, în urma discuțiilor avute cu prietenii mei regizori, în deosebi cu Anca Ovanetz și cu scenograful George Dorojenco, care doresc să-l dea expresie scenică. Teatrul fiind genul cel mai dificil, cred că un text bun, viabil, nu se poate perfecționa în afara unui contact nemijlocit cu scena, cu oamenii de teatru.

— V-aș întreba, în incheiere, ce proiecte personale aveți pentru teatru?

— Altele? Nu v-am enumerat destule? N-aș vrea să devin robul funcției mele de director de teatru. Dar dacă tot o am, doresc să colaborez bine cu colegii mei de literatură. Și să nu uit nici o clipă că am început cu poezia, am continuat cu proza și numai acum, cînd am pîrul cîrunt, am prins și gustul teatrului. Deci, în locul proiectelor, cărți!

**Convorbire realizată
de Mira IOSIF**

telex-„teatrul” • telex-„teatrul” •

Cu prilejul „Zilelor culturii sovietice”, care s-au desfășurat în țara noastră la începutul lunii noiembrie, printre alți distinși oaspeți, artiști de renume din Uniunea Sovietică, s-au aflat și actorii Ludmila Ivanovna Kasatkina, Artistă a Poporului, Svetlana Mihailovna Bragarnik și Mihail Ermailovici Volintir, Artist al Poporului. Revista noastră a organizat o masă rotundă cu acești reprezentanți de frunte ai teatrului sovietic. Stenograma va fi publicată într-unul dintre numerele viitoare ale revistei. ● O altă masă rotundă organizată de revista „Teatrul” a fost prilejuită de vizita în țara noastră a actorilor

Susan Cash, Beth Dixon, Suzanna Hay, Patrick Husted, William Mc. Nulty, Fred Sanders și a regizoarei Benita Hofstetter din Louisville (S.U.A.). Stenograma va fi, de asemenea, publicată într-unul din numerele viitoare ale revistei. ● Noul director al Teatrului „Valea Jiului” din Petroșani ne informează că regizorul Marcel Șoma repetă Variațiunile pe tema dragostei de S. Alioșin, în vreme ce Florin Fătuțescu de la Teatrul Dramatic din Brașov urmează să monteze pe scena petroșenească Somnoroasa aventură de Teodor Mazilu. ● În numerele viitoare ale revistei veți putea găsi două interviuri

realizate de Paul Tutungiu cu regizorul american Jon Jory și cu criticul american Edwin Wilson de la „Wall-Street Journal”. ● La Teatrul Național din Tîrgu Mureș, regizorul Kincses Elemér repetă Intrigă și iubire de Fr. Schiller; la secția maghiară a aceluiași teatru, Kovács Levente pune în scenă Farmacia de Szepe Ernő (R.P.U.). ● Margareta Bărbuț este prezentă în librării cu volumul „Demnitatea teatrului”, editat în colecția „Masca” a editurii „Eminescu”. ● La Teatrul „Ion Creangă” se repetă Cenușăreasa, adaptare de Ion Lucian și Virgil Puicea, în regia lui Ion Lucian.

Al. T. Popescu, Vișa din Io, Mircea Volevod de Dan Tărchilă și încă o Monă, din piesa lui Mircea Nadu Iacoban **Fără cascadori sau Rouă și tatun.**

Mi-e teamă să visez un rol mare, care apoi să nu se poată realiza. După cum știi, depinde de foarte mulți factori. Nu mă interesează numai un rol, ci un spectacol; nu ne putem detașa de restul reprezentației și cred că nu se pot face roluri mari decât în spectacole mari.

— Ai făcut mai demult, prin '77, un recital Sorescu, iar în '83 recitalul Cumințenia pămintului, din poezia Anei Blandiana. Nu toți actorii știu și pot să spună versuri, nu toți pot ajunge cu ele la un recital de profunzimea și vibrația emoțională pe care le-a avut recitalul tău, din poezia Anei Blandiana. Ce poate însemna poezia pentru un actor?

— La început nici eu n-am știut să spun versuri. Dar, plăcându-mi poezia, citind-o, prin acumulare se naște treptat și dorința de a o împărtăși. În ultimă instanță, poezia devine o necesitate pentru actor, îl înnobilează și-l transfigurează.

Altfel... E foarte greu să fii și să rămii tu însuși. Să-ți păstrezi nealterate visurile și idealurile, să-ți păstrezi sinceritatea și spontaneitatea. Cum spune Ana Blandiana „Ar trebui să ne naștem bătrâni / Să venim înțelepți / Să fim în stare să hotărîm soarta noastră în

lume / Să știm din răscrucea primară ce drumuri pornesc / Și responsabil să fie doar dorul de-a merge / Apoi să ne facem mai tineri, mai tineri / Mergînd, maturi și puternici / Să ajungem la poarta creației / Să trecem de ea / Și-n iubire intrînd adolescenți / Să ne facem copii la nașterea fiilor noștri”.

— Ne-am cam apropiat de sfîrșitul discuției noastre, limitată în timp și mai ales în spațiu tipografic, și constat că nu mi-ai răspuns, pînă la urmă, la prima întrebare: ce mai fac rolurile pe care le-ai creat?

— Rolurile nu mor într-un actor și, cîteodată, mai trăiesc și după el. Cea mai dureroasă e însă căderea cortinei la ultimul spectacol. Ea, crede-mă, nu se poate exprima în cuvinte.

— Larisa Stase Mureșan, ultima întrebare pe care ți-o voi pune e o întrebare „fixă”, pe care am pus-o și altor colegi de-al tăl: ce este un actor?

— Un om foarte complicat. O îmbinare ciudată de copilărie și maturitate, în care trebuie să deții secretul tinereții fără bătrînețe, pe care nu ți-l spun.

— Mă bucur că-l ai tu. Nici să nu-l spui, nimănui.

Victor PARHON
Arad, 14 mai 1984

telex-„teatrul“•telex-„teatrul“•telex-„teatrul“

● „Contemporanul 26 oct. a.c. publică interviul actriței Silvia Popovici intitulat „Contemporaneității — întreaga noastră flacăra”. ● În același număr al revistei, un foarte interesant studiu al Ilenei Berlogea despre dramaturgia lui V. Voiculescu. ● Teatrul „Tăndărică” a organizat un colocviu cu tema „Emoție artistică, mesaj, impact modelator”. Vom reveni pe larg. ● O premieră pentru cei mici la Teatrul Bacovia din Bacău: Sinziana și Pepelea, adaptare de Alecu Popovici după Vasile Alecsandri. Regia îi aparține lui Nae Cosmescu. ● Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani a prezentat publicului în pre-

mieră Opinia publică de Aurel Baranga, în regia lui Eugen Traian Bordușan și scenografia lui Constantin Molocea. ● Revista „Flacăra” din 26 octombrie a.c. publică un foarte frumos interviu luat de Ilie Purcaru lui Tudor Gheorghe, intitulat „Sînt Barbu Lăutaru al generației mele”. ● De la Baia Mare, aflăm că regizorul Dan Alecsandrescu repetă Un pahar cu sifon de Paul Everac și Poveste de dragoste cu Andra Cantuniari de Mircea Marian. Tot aici, Cornel Mititelu repetă Eminescu și Veronica de Eugenia Busuioceanu, iar Virgil Andrei Vîță pune în scenă Noile suferințe ale tinărului W. de Ulrich Plenzdorf. ● Cuplu deose-

bit de valoros pe scenă, Tricy Abramovici și Bebe Bercovici s-au hotărît să formeze un cuplu și în viață. Le dorim tinerilor soți o căsnicie fericită și noi succese pe scena Teatrului Evreiesc de Stat. ● De la Pitești aflăm că Teatrul „A. Davila” repetă Profesorul de franceză de Tudor Mușatescu (regia: Constantin Zărnescu) și Domnul decan de George Magheru (regia: Costin Marinescu). Tot aici a avut loc premiera piesei Negustor de sentimente de Csiki Gergely, în regia lui Mihai Radoslavescu și scenografia Mihaelei Dinu-Pîțigoi. Revista noastră a fost informată prompt, dar la premieră nu a fost invitată. Oare, de ce?

deaua scenei este pământ — ceea ce dă acțiunii concrete, materialitate, pentru că făina „Joacă” în acest minunat spectacol. Drama personajelor, sau, mai exact, după chiar titlul spectacolului, *La Tragédie de Carmen*, se consumă într-o înclăștare acerbă. Orchestra operelor „se încălzește” în foier, printre spectatorii care intră în sală, apoi străbate culoarele amfiteatrului și scena și se plasează înapoia arlecinelor. Muzica este vie, sunetul e crud, pentru că e „acolo”, dar — ca în teatrul wagnerian — orchestra ascunsă privirii spectatorului face să sporească iluzia acțiunii dramatice, contactul acesteia cu spectatorul fiind direct.

În sfârșit, l-am văzut pe Dustin Hoffman în rolul bătrânului Willy Loman din *Moartea unui comis-voiajor* a lui Arthur Miller. Spectacol realist, tradițional ca mijloace, cu un Hoffman făcînd, evident, o compoziție de bună calitate, cu momente de mare virtuozitate actoricească, dar — Doamne! — cît de greu este de trecut — pentru cine a văzut spectacolul de la „Bulandra” — peste Clody Bertola, peste — foarte tinerii atunci — Mircea Albulescu și Victor Rebengiuc, dar, mai cu seamă, peste imaginea celui uriaș actor care a fost Jules Cazaban!

La Sunday in the Park with George am mers cu inima îndoită, cu toate că nimeni nu știa nimic despre acest nou musical, pentru că acum — luni 26 martie — era chiar premiera.

În spectacol se recompune un celebru tablou al pictorului impresionist francez Georges Seurat, *O după-amiază de duminică pe insula Grande Jatte* — tablou care se află expus la Institutul de artă din Chicago. Pe măsură ce se desfășoară acțiunea, scena se populează cu personajele tabloului — o lume simplă, din mica burghezie (insula La Grande Jatte fiind un loc de plimbare și înotări ale acestei categorii de oameni, la vremea cînd Seurat a pictat tabloul). Nu e o „mare montare” în sensul tradiției musicalului american, cu ansamblu de balet, decoruri scilicipoase și toată recuzita pe care o știam acum, ci o „mare montare” în adevăratul înțeles al cuvî-

tulul, un spectacol emoționant, realizat cu mijloace culturale, în care cu adevărat elementul vizual și elementul sonor, mișcarea, culoarea, lumina, plastica și gestul actorului, machiajul și costumele, tehnica și scenotehnica se unesc într-o idee. Muzica e semnată de Stephen Sondheim, regia de James Lapine; în rolurile principale, doi actori binecunoscuți publicului american: Mandy Patinkin (Georges Seurat) și Bernadette Peters (Dot — prietena lui).

Un text al lui Sam Shepard — *Fool for love* —, pus în scenă de Sam Shepard la „Douglas Fairbanks Theatre” („Circle Repertory Company”), ar fi putut reține interesul oricui dacă regizorul nu și-ar fi subminat textul impunînd actorilor un ritm de joc infernal, dar în sens exterior, cu țipete și urlete și gesturi violente, fără creștere, fără — deci — o dinamică a conflictului, așa încît rezultatul să nu fie un act artistic, ci unul naturalist în sine.

Timp de o săptămînă întreagă, la N. Y. am fost, fiecare dintre noi, „interni” în cîte un teatru. Nu știu cu ce s-au ales colegii mei, adică știu, pentru că toți bombăneam, deoarece în teatre, toată lumea, foarte amabilă cu invitatul, avea treabă, și noi ne uitam la el cum muncesc — și munceau foarte serios, ca în orice teatru serios. „Internatul” meu s-a desfășurat la o companie prestigioasă — „Circle Repertory Company” —, al cărei director artistic este Marshall W. Mason.

Au mai fost două vizite, la „Actors Studio” și la asociația dramaturgilor — „New Dramatists” —, foarte interesante, cu atît mai mult cu cît la „Actors Studio”, de exemplu, activitatea lui Lee Strasberg și a lui Ella Kazan îmi erau cunoscute și, deci, cu atît mai mare era interesul de a vedea „pe viu” vestita școală de actorie prin care au trecut aproape toți „monștrii sacri” al teatrului și filmului american.

A fost, timp de cinci săptămîni, un program extrem de util și de plin de imagini și impresii, care — abia acum —, cu distanță și obiectivitate, îmi capătă semnificația globală.

telex-,,teatrul“ ● telex-,,teatrul“ ● telex-teatrul“

● În legătură cu masa rotundă publicată în nr. 9/1984 (*Cartea de Teatru — Momente ale criticii teatrale contemporane*: „Ora, 19,30” de Valentin Silvestru, „Viziuni și forme teatrale” de Constantin Măciucă) precizăm că dintre invitații care, din motive obiective, nu au putut fi pre-

zenți în ziua cînd a avut loc dezbaterea, numai regizorul Radu Boroianu ne-a transmis, în scris, opiniile cu privire la cărțile supuse dezbaterii de către redacția noastră.

Facem această precizare pentru a semnală cititorilor asteriscului necesar intervenției lui Radu Boro-

ianu; totodată îi informăm că urmează să publicăm și opiniile criticului Romulus Diaconescu cu privire la cele două volume de critică teatrală, trimise de asemenea în scris și care fac parte din corpul firesc al aceleiași mese rotunde.

FAIMA